

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojence

L. A.: Odmerjanje pokojninskih prejemkov družinam

Vsakemu aktivnemu, pa tudi upokojenemu drž. uslužbencu je le predobro znano, kako more živeti državni uslužbenec, če je navezan izključno na službene prejemke in nima ne lastnega premoženja ne kakršnega koli postranskega dohodka. Življenje takega drž. nameščenca ali upokojenca je skrajno revno, a če je oženjen in ima več otrok, pa naravnost obupno. Da bi si pri največji varčnosti mogel od svojih bornih prejemkov kaj prihraniti, je kar izključeno, saj je pravi čudež, če vzdrži brez večjih dolgov.

Tako ni čuda, da ni v hiši takega aktivnega ali upokojenega drž. nameščenca ne prihrankov, ne zalog, ne gotovine, ko poseže v družino smrt. Prejšnje čase je bilo v tem pogledu še precej dobro poskrbljeno. Preostali so dobili v razmeroma kratkem času tako imenovano »posmrtno četrt« in to brez slehernih ceremonij, prošnja, prilog, potrdil itd. Tudi pokojnina je bila pokojnikov družini nakazana v najkrajšem času, tako da preostalim redoma ni bilo treba dolgo čakati nanjo in trpeti zaradi rednikove smrti nobenega pomanjkanja in stiske. Tako je bilo nekoč.

Dandanašnji je pa v tem pogledu precej drugače. Uradniški zakon iz leta 1923. je družini priznal poleg pokojnine še pogrebno in dvomesečno podporo. Prvotno so se te dajatve priznavale brez posebnih omejitev, kasneje pa je praksa pričela vse bolj utesnjevati pravico do teh socialnih podpor, ki so bile določene za prvo pomoč preostali družini. Sedanji naš uradniški zakon ima enake določbe, ki so bile pa kasneje poostrene, tako da tudi najneznačajše premoženje, čeprav dokazano ne do naša nobenega dohodka, ali pa tudi najmanjši dohodek izključuje pravico do dvomesečne podpore.

Toda tudi to bi bilo še znosno, če ne bi bila zvezana s pridobitvijo te podpore tako dolgotrajna in za stranko skrajno neprijetna procedura. Predložiti mora namreč nešteto raznih potrdil in listin, nakar čaka še lepo dobo, preden ji priznajo to podporo. Število prilog in potrdil se pa neprestano veča.

Treba bi bilo, da se ta stvar kar mogoče poenostavi. Naj bi se neka določena podpora takoj brez vseh formalnosti priznala družini slehernega umrlega uslužbenca ali upokojenca, ne glede na višino premoženja ali drugih dohodkov. Tako bi se s tem omogočilo kar najhitreje izplačilo teh zneskov, na katere preostale družine komaj čakajo.

Isto kar velja za dvomesečno podporo, velja tudi za pridobitev pokojnine. Kdor sam tega ni izkusil, si ne more niti predstavljati koliko dela, potov in skrbi je treba, preden je vsa ta gomila listin in prilog, potrdil in dokazil zbrana, da je prošnja končno popolna. Nato se prične čakanje — mnogokrat po več mesecev, če gre vse po sreči. Kaj pa, če glavna kontrola ne soglaša z izdano odločbo o odmeri pokojnine? Sledi tožba pri državnem svetu in upokojenec lahko čaka še mesece in mesece. Če prizadeti nimajo lastnih sredstev ali dohodkov za življenje, so veliki reveži, ker se jim ustavi pokojninski aktivitetni prejemki, pokojninski jim pa še niso nakazani. Na predjem na pokojnino je pa mnogokrat treba prav tako dolgo čakati.

Kdor je kdaj sam imel posla s tem, zase ali za koga drugega, zlasti pa vsi uradniki, ki imajo s tem opravka, vedo kako mučen je položaj zlasti družin, ki čakajo na rodbinsko pokojnino. Kdor je kdaj videl stare vdove, kako vse bolne in betežne, komaj še tavajo po raznih uradih in zbirajo vse mogoče

listine, potrebne za prošnje za pokojnino, bo razumel njihov obupni položaj. Smiliti se morajo slehernemu taki stari upokojenci oz. njihovi svojci, ko skušajo ugoditi vsem tem neštevilnim zahtevam, pa mnogokrat tega čisto fizično ne zmorejo.

Čemu vse to? — se bo vprašal marsikdo. Čemu je treba tako zamotanega postopka za odmero pokojnine, čemu naj služijo ti svežnji raznih listin? Deloma je iskati razloga v načelnem nezaupanju, ki ga goji državna uprava nasproti državljanom in tudi nasproti lastnim uslužbencem, deloma pa v malomarnosti in nesposobnosti uslužbenstva. Saj vemo, da je le redko kateri osrednji uslužbenki list pravilno izpolnjen navzlic neštetim in ponovnim predlaganjem različnih dokumentov, da večina osebnih spisov ni popolna, da so zakonske določbe tako raztegljive in nejasne, da nastajajo dvomi in spori, kaj je vračunati v pokojnino, in to časih šele ob uri, ko je upokojenemu ali njegovi družini že treba priznati pokojnino.

Bil bi že skrajni čas, da se vsaj zaradi človečanskih ozirov to nemogoče stanje vendarle popravi. Naj bi se odločujoči in izvršujoči činitelji usmili upokojencev in njihovih družin, naj bi jih žalostna usoda teh revežev zgenila vsaj ob misli, da bodo tudi sami enkrat v tem položaju in da bodo tudi sami nekoč enako nestrpno in z

isto muka čakali na odmero pokojninskih prejemkov. Zlasti naj bi se odmerjanje pokojnin vsaj v nespornih primerih prepustilo pokrajinskim oblastvom, ki itak najbolj poznajo razmere v vsakem konkretnem primeru in dejanski vselej tudi pripravijo vse potrebno za odmeritev pokojnine, ki jo osrednje oblastvo nato samo izvrši.

Dokler se pa ta nujno potrebna upravna decentralizacija ne izvrši, je pa treba, da zahtevajo vsi — aktivni in upokojeni — složno tole:

1. Vse posle, ki se tičejo priznanja posmrtnih podpor in odmere pokojnin je opravljati kar najhitreje, brez nepotrebnega birokratizma, brez odlašanja in zavlačevanja.

2. Vse listine in dokazila naj oblastva zberejo uradoma, in samo za tiste podatke, ki si jih nikakor ne morejo nabaviti, naj preskrbe stranke potrebne dokaze same.

3. Prav tako naj se uradoma priznajo predumji vsakemu na novo upokojenemu uslužbencu oz. družinam umrlih aktivnih ali upokojenih uslužbencev.

4. Dokler se pokojnina ali predjem ne prizna in ne nakaže, se naj dotedanji prejemki ne ustavijo.

Treba bo, da se vse organizacije aktivnih kakor tudi upokojenih drž. nameščencev — te še prav posebno — kar najresneje zavzamejo za nujno rešitev tega vprašanja. Treba bo odločujočim toliko časa ponavljati nujnost in neodločljivost teh ukrepov, dokler ne bo ugodeno pravičnim in utemeljenim našim željam.

Za rešitev naših dobrodelnih ustanov

Že zadnjič smo na kratko poročali o novem pravilniku o človekoljubnih ustanovah, ki se bavijo s preskrbo pogrebnih in bolniških stroškov ter pokojnin, ki je izšel dne 6. decembra 1938. v Službenih Novinah. Ker ta pravilnik hudo ogroža delovanje takih dobrodelnih ustanov, so se zastopniki le-teh zbrali dne 15. januarja v Delavski zbornici v Ljubljani, nato pa še v Mariboru in Celju. Sprejeli so povsod obširno spomenico, ki so jo nato predložili tiskano vsem odločujočim činiteljem. Spomenica na koncu predlaga in prosi, naj se kar najprej skliče posebna anketa pri trgovinskem ministstvu, kjer naj se vsa ta vprašanja skrbno obravnavajo in kjer naj bodo zastopane tudi s primernim številom odposlancev naše dobrodelne ustanove.

Iz te obširne spomenice objavljamo v izvlečku poglavitne točke, ki pa vendar točno podajajo sliko vsega tega vprašanja. Zaključna odstavka smo pa ponatisnili že zadnjič. Naj sledi torej spomenica:

»Nujna potreba, izvirajoča iz težkih življenjskih razmer, je v teku let poklicala v življenje celo vrsto ustanov človekoljubnega značaja, ki se bavijo s preskrbo pogrebnih stroškov in stroškov za primer bolezni.

Vse te ustanove so ustanavljali predvsem socialno šibki sloji, ki so spričo svojega težkega materialnega položaja najhujše občutili smrt in bolezen v družini. V izredno slabem socialnem položaju je iskati tudi vzrok, da so zlasti drž. nameščenci vseh strok in položajev v teku let zgradili visoko število teh ustanov, ki že dolgo vrsto let nesebično in brez računanja na dobičke vprav v najtežjih prilikah pomagajo lajšati gorje svojim članom in njihovim svojcem.

Tudi razni delavski stanovi so ustanovili mnogo podpornih društev. Številne delavske organizacije izvajajo različne podporne akcije, ki so za delavce še posebno važne in nujno potrebne, saj je vprav življenje delavcev polno najrazličnejših življenjskih te-

žav. Delavci so vedno izpostavljeni, da so preko noči nenadoma v največji nesreči; takrat jih lahko obranijo pred najhujšo katastrofo le podpore na vzajemnosti zgrajenih ustanov. Nešteto-krat rešujejo te ustanove številne družine, ki bi brez te pomoči ostale ogrožene in izročene popolni propasti.

Vse te človekoljubne ustanove vršijo delo, ki bi ga morala sicer vršiti država. Privatna iniciativa in dejavnost sta pomagali, ker država ni mogla pomagati. Zato tudi vse te ustanove in njihovi člani upravičeno pričakujejo, da jim bo država nudila vsaj tisto oporo, ki jo zmore brez vsakih materialnih in drugih bremen. Predvsem pa pričakujejo in prosijo, da država ne izdaja zakonskih določb in ne izvaja ukrepov, ki bi kakorkoli ovirali razvoj in delovanje teh prepotrebni človekoljubnih naprav.

Pravilnik o človekoljubnih ustanovah, ki se bavijo s preskrbo pogrebnih stroškov in stroškov v primeru bolezni in o skladih za pokojnin, zavarovanje, pa posega tako globoko v organizacijo teh ustanov, da ovira ne samo njihov razvoj in delovanje, marveč jih resno ogroža v njihovem obstoju. Ako bi ostal pravilnik neizpremenjen v veljavi, potem bo nujno morala pretežna večina naših človekoljubnih ustanov likvidirati. To pa ni in ne more biti namera zakonodavčeva.

Po vsestranski proučitvi pravilnika in uredbe o nadzorstvu nad zavarovalnicami, na katero se pravilnik opira, ugotavljamo in izjavljamo podpisane ustanove človekoljubnega značaja:

1. V polni zavesti važnosti človekoljubnih ustanov in odgovornosti njihovega dela se ne odtežamo nobeni kontroli. Zato pozdravljamo uvedbo nadzorstva države, ki stremi za tem, da zaščiti interese naših članov s tem, da skrbi za varnost naših ustanov. Mnenja pa smo, da sodi nadzorstvo nad našimi ustanovami, ki vrše eminentno človekoljubne naloge, prvenstveno v delokrog g. ministra za socialno politiko in narodno zdravje in

prosimo ter predlagamo, da se uredba z dne 1. marca 1937. v tem smislu izpremeni.

Saj je še posebno na dlani, da zlasti delavske človekoljubne ustanove nikakor ne morejo spadati pod nadzor kakega drugega ministrstva, ko je za vse delavske zadeve in za vse delavske ustanove že sedaj v vsem pristojno edinole ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje. Zato tudi ni nikake utemeljitve, da bi od delavskih ustanov ravno človekoljubne spadale pod nadzor trgovinskega ministrstva. Te ustanove niso nikaka trgovina, nego so le dobrodelne ustanove, ki iz usmiljenja in čuta skupnosti ter stanovske povezanosti pomagajo, kadar je pomoč stanovskemu tovarišu najbolj potrebna.

2. V uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnicami ne najdemo nikake zakonite osnove za določbe, kakor jih vsebuje »pravilnik«. V § 1., odst. 2., uredba izrečno izvzema naprave človekoljubnega značaja od zavarovalnic.

V tem vidimo poudarek posebne važnosti in položaja, ki ga priznava uredba takim ustanovam. Za naprave človekoljubnega značaja vsebuje uredba še več drugih določb, nobene pa, ki bi dajala zakonito osnovo za tako globoke posežke v notranjo ureditev in delokrog teh naprav. Poleg nekaterih specialnih pravilnikov — ki pa ne zadevajo bistva, marveč zgolj tehnično stran poslovanja naprave, predvideva uredba še, da morajo naprave, ki jih določa odstavek 2. § 1., spraviti svoje poslovanje v sklad z določbami pravilnikov v roku, ki ga predpiše minister za trgovino in industrijo. Nemogoče je, da bi bili mišljeni pri tem kako pravilniki z drugimi in drugačnimi določbami, kot jih navaja in opredeljuje že uredba sama.

»Pravilnik« pa daleko prekoračuje pooblastilne določbe uredbe in odreja tem ustanovam drugo osnovo delovanja in omejuje obseg njihovega področja. Zato ravno za ta pravilnik v uredbi ne vidimo zakonite osnove.

3. Določbe pravilnika so v direktnem nasprotju s smotri, ki jim služijo naše ustanove. Zato bi izvajanje pravilnika ne služilo niti interesom ljudstva niti interesom države. Koristi bi imela od njega le na kapitalistični osnovi delujoča zavarovalna podjetja, torej velekapital, pred čigar izkoriščanjem je nujno zaščititi malega človeka. V utemeljitev navajamo:

a) Poslovno področje človekoljubne ustanove oz. pokojnin, sklada more po pravilniku obsegati največ ozemlje enega političnega okraja oz. ene mestne občine.

Širše poslovno področje more imeti samo tista ustanova oz. sklad, ki posluje z odrejenim krogom oseb v medsebojnih bližjih osebnih ali službenih ali stanovskih zvezah (čl. 11.).

S to določbo ovira pravilnik takim ustanovam uspešno vršitev socialnega dela. Zaradi te določbe bi se morale mnoge takoj reorganizirati, s čimer bi število njihovih članov padlo. Zaradi ostrih in neizvedljivih zahtev v pravilniku bi tisoči in tisoči članov izgubili v novih ustanovah svoje prejšnje članke pravice in z njimi vse prispevke, ki so jih že leta in leta plačevali. To bi nanje in na javnost ne delovalo nič manj strahotno, kot je pred nekaj leti deloval polom Feniksa v Ljubljani. Omejitvi delokroga bo sledilo, da se članstvo teh ustanov tudi v bodoče nikdar ne bo moglo dvigniti na tako višino, da bi mogla podpornina, ki bi jo izplačala ustanova, pomeniti uspešno pomoč. Za take majhne ustanove bo sam po sebi padel interes, zaradi česar bodo nujno morale likvidirati.

b) Pravilnik se ne zadovoljuje samo z omejevanjem poslovnega področja, kar že samo po sebi znižuje višino podpornine, marveč omejuje v čl. 12.

tudi višino podpornine. Tako pogrebna ne sme znašati nad 5000 din, pomoč v bolezni pri boleznemskem zavarovanju ne nad 50 din dnevno, pri pokojninskem zavarovanju pa mesečna pokojnina ne nad 1500 din.

S to omejitvijo je vzeta možnost uspešnega podpiranja tudi tistim ustanovam, ki še lahko v bodoče obdržijo širše delovno področje, t. j. predvsem nameščenskimi. Jasno je, da mora pri tako nizkih podporninah, zlasti velja to za pogrebne, ki bi v bodoče ne krile nič drugega kot gole pogrebne stroške, pasti interes članstva. Posledice bodo izstopi v masah, ki jim bo mogla slediti samo likvidacija teh ustanov.

c) Večina teh ustanov je poslovala doslej po sistemu naknadnega plačevanja članskih prispevkov. Ta sistem se je tudi pri ustanovah, ki poslujejo že desetletja, odlično obnesel. Njegova prednost pred sistemom, ki sloni na načelih zavarovalne tehnike, se je pokazala zlasti v tem, da je silno giblivo in prilagodljiv življenjskim prilikam. Višina podpornine se lahko zato vsako leto s sklepi občinskih zborov prilagodi stanju cen, zaradi česar so bili člani teh ustanov tudi v preteklosti obvarovani škode, ki se je niso mogle izogniti osebe, zavarovane po načelih zavarovalne tehnike pri zavarovalnicah na kapitalistični osnovi.

Pravilnik omogoča v bodoče sistem naknadnega plačevanja članskih prispevkov le tistim ustanovam za oskrbo pogrebne, katerih poslovno področje ne presega teritorija enega okraja oziroma ene mestne občine in ki imajo pod 500 članov in ne izplačujejo nad 2000 din pogrebne. Vse ostale ustanove morajo prejemati od članov naprej določene prispevke po načelih zavarovalne tehnike. Poleg tega si mora najkasneje v teku 4 let osnovati potrebne matematične rezerve (čl. 7. in čl. 16.).

Dosedanji prispevki članov, plačevani po sistemu naknadnega kritja, so bili določeni za mnogo višje podpornine, kot pa bi jih smele z ozirom na določbe pravilnika naše ustanove plačevati v bodoče. Zaradi tega so zlasti ti člani, ki so že več desetletij v članje-

ni v naših ustanovah, vplačali še razmeroma visoko vsoto. Že znižanje podpornine na maksimalno vsoto 5000 din, ki je v mnogih primerih nižja od že vplačanih prispevkov, mora tem članom nujno vzeti interes na nadaljnjem zavarovanju. Če pa naj bi se od teh članov zahtevala še ustvaritev matematične rezerve, ki mora biti ustvarjena že v kratkem roku 4 let, je jasno, da ne bomo mogli obdržati v svojih ustanovah nobenega člana več.

č) Življenjske prilike so dobile svoj odraz tudi v naših ustanovah. Njihovo poslovanje se je v teku let ponekod zato močno skomplikiralo. Nekatere ustanove ne vrše več samo svojega prvotnega smotra izplačevanja posmrtnin, marveč so svoj socialni delokrog močno razširile. Tako obstojajo v okrilju nekaterih naših ustanov tudi posebni podporni fond. Ustanovilo jih je članstvo s prostovoljnimi posebnimi prispevki. Iz podpornih fondov dajejo te ustanove brezobrestna posojila članom, ki pridejo zaradi bolezni ali smrti v družini v težek položaj. Poleg tega obstojajo pri nekaterih naših ustanovah tudi starostni podporni fond, iz katerih obresti se plačujejo prispevki za najstarejše člane, ki so tako oproščeni vsakega plačevanja. — Čl. 15. pravilnika pa določa, da ni dovoljeno dajati članom nikakih popustov od prispevkov in drugih plačil, utrjenih v poslovni osnovi.

Tudi v tej določbi pravilnika je z ozirom na obliko, v kateri obstojajo in delujejo naše ustanove, ovira, da bi se mogle te ustanove brez škode in nevarnosti za obstanek prilagoditi določbam pravilnika. Humane ustanove so prevzele za državo veliko gmotnih dolžnosti. Le zato, da se razbremenijo država in vendarle pomaga nameščencu ali delavcu, so se ustanovile razne samopomoči. Popolna apatija na področju samopomočnega socialnega dela (zdravstveni domovi, počitniški domovi, podpore v bolezni itd.) bi pa nastala pri itak osiromašenih državnih in privatnih nameščencih, raznih upokojencih in delavstvu, če se bo utrdila vera, da se slednji z uradnimi odredbami vse podere, kar so si ti sami in s svojimi prisluzenimi ter prihranjenimi sredstvi zgradili.

Draginja rase, dolgovi rasejo

V beograjskem dnevniku »Politika« je konec minulega leta izšel med gospodarskimi in finančnimi vestmi naslednji članek, ki ga objavljamo kot dokaz, da so naše zahteve za nujno zvišanje dohodkov upravičene spričo neprestano rastoče draginje. Naj govori članek sam:

»Življenje postaja v naši državi dražje. To pričenjajo občutiti celo tujci z močno valuto. O naših konsumentih, zlasti o tistih, ki imajo stalne dohodke, niti ne govorimo.

Podražitev življenja pri nas ugotavljajo tudi indeksove tabele, katere vodijo nekateri zavodi, predvsem Narodna banka. Statistike strokovnih organizacij, seveda, nudijo mnogo več snovi za obravnavanje vprašanja draginje kot družbenega problema sedanjosti. Toda v tem pogledu niti indeks Narodne banke ni pomanjkljiv.

Indeks cen, ki ga vsak mesec objavlja Narodna banka, kaže, da je tekoče leto eno najdražjih, kar smo jih imeli od leta 1930. Indeks nadrobnih cen, ki je najvažnejši za konsumente in za njihove proračune, se v Beogradu vsak mesec dvigne za kako točko. Od 90,9 v januarju se je dvignil na 94,9 v oktobru. Prejšnja leta se je dogajalo, da se je nadrobni indeks preko leta za nekaj točk znižal vsled okoliščine, da so v poletnih mesecih življenjske potrebe poljedelskega izvora cenejše. To leto tega pojava ni bilo mogoče opaziti. Nasprotno, poletni meseci so rodili večjo draginjo, kakor je bila v zgodnjih pomladnih mesecih. Tako vidimo, da je indeks, ki je bil v aprilu 93,9, v juliju padel na 91,4, toda se je že avgusta dvignil na 92,7, septembra pa že na 94,4.

Ni samo Beograd letos okusil podražitev življenja. To se pojavlja skoro v vseh mestih. Tako iz indeksa Narodne banke za deset velikih mest v državi (Beograd in vsa banovinska mesta) izhaja, da so se cene kakim 50 predmetom dvignile od 87,9 v januarju na 89,1 v oktobru. V maju je indeks znašal celo 93,8. Vendar bi se ne moglo reči, da je v vseh mestih draginja enaka. Najbolj je narasla v Beogradu. V Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu je naglica, s katero draginja narašča, vendar nekoliko manjša.

Razen mesečnega poročila o gospodarstvu in cenah izdaja Narodna banka vsake tri mesece tudi poročilo o gibanju gospodarstva v četrtletjih. Poročilo za tretje četrtletje tega leta se dotika tudi draginje življenja, in je značilno, da je indeks cen na debelo v tretjem trimesečju tega leta poskočil za 1,9, v prvih 10 mesecih pa za 7,8 nasproti ustreznim časovnim dobam minulega leta. Indeks nadrobnih cen je zrasel nasproti trimesečju za 10,6, v prvih 9 mesecih za 12,1 točke. Tak razvoj cen pripisuje Narodna banka razvoju samega gospodarstva.

Vzroki za podražitev niso dovolj preiskani. Po splošnem mišljenju je po-

dražitev življenja pri nas povzročilo izenačenje naših cen zaradi izvoza s cenami v drugih državah, kjer so dohodki vendar nekoliko drugačni kakor pri nas. Potem je na draginjo delovala tudi splošna psihoza. Na eni strani so ostali še ostanki tistega strahu pred vojno, ki se je pojavil v septembru, tako je tudi želja, da se doseže večji dobiček, kakor v prejšnjih časih krize, tudi vpliven moment pri ustanovitvi današnjih visokih cen. Razume se, da je še mnogo drugih drobnih in nepoznatih razlogov, ki so vplivali takisto na naraščanje cen. Zanimivo je, da v pridobitniških krogih kot važen povod poudarjajo okoliščino, da ne morejo pravilno kalkulirati, kakor bi bilo treba, temveč vselej z veliko premijo za riziko zaradi negotovosti, ali jim bo kupec mogel vse plačati in da-li ne bodo prisiljeni razen določenih taks plačati še kake druge izdatke.

Zadolževanje še naprej cvete in zavzema zmeraj večji obseg. Zadnje čase se pri bankah in v trgovinah, ki prodajajo na obroke, uradniške menice vse bolj množe in po svojem številu ne zaostajajo mnogo za menicami slabše plačanih nameščencev.

Železničarji kličejo na pomoč!

Oblastni odbor »Združenja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani« je na seji dne 10. januarja 1939. obravnaval današnje nevdružno gospodarsko stanje železničarjev v območju ljubljanskega železniškega ravnanstva in je sklenil, da pod silnim pritiskom razmer naslovi na vse odločujoče činitelje dravske banovine sledeči

poziv:

Vse železniško osebe je treba nujno rešiti nadaljnega propadanja s takojšnjim izboljšanjem njegovega gmotnega položaja ter z razbremenitvijo v službi.

Slovenski železničar je v 20 letih obstoja naše mlade države doprinesel dovolj dokazov o svoji vestnosti, sposobnosti in požrtvovalnosti v službi, in je v kritičnih trenutkih ogromno koristil narodu in državi. Spomnimo se samo na prevratno dobo, ko so slovenski železničarji z nadčloveškimi naporii vztrajali na svojih postojankah in v osmih dneh in nočeh prepeljali na stotisoče vojakov razkrajajoče se avstrijske armade, ki je grozila, da oplenijo in opustoši našo ožjo domovino.

Red in varnost na naših železnicah je nekaj samo ob sebi umevnega, za kar gre hvala predvsem sposobnosti in vestnosti železničarjev. Ta stan vrši težko, odgovorno, naporno in tudi življenja nevarno službo za skromno odškodnino. Železničarji so deležni pogostih zahval in pohval od strani najrazličnejših državnih činiteljev, pričakujejo pa tudi uvidenosti za izboljšanje svojega gmotnega stanja.

Gospodarska kriza je zadela vse stanove in tudi železničarskega. Čeprav z grenkimi občutki, vendar so železničarji mirno in z velikim samozatjevanjem prenesli mnoge redukcije svojih prejemkov, zanašajoč se na dane obljube, da so ti ukrepi le prehodnega značaja, potrebni zaradi intere-

sov celote, in da se bodo plače takoj zvišale, kakor hitro se bo splošno gospodarsko stanje popravilo.

Od konca leta 1935. dalje beremo v javnem časopisu o stalnem izboljšavanju splošnih gospodarskih razmer. To opažamo tudi mi železničarji, za kar imamo zanesljiv barometer: jakost železniškega prometa, ki stalno narašča in smo že prav blizu stanja najboljših let. V tej dobi je padla brezposelnost, kmetski stan je dobil zaščito in razdolžitve. Za industrijo so se zrtvovali težki milijoni in razpisana so bila javna dela z milijardnimi investicijami. Vsi stanovi občutijo blagodat gospodarskega podviga, le državni uslužbenci in upokojenci ne. Za te pomeni splošno gospodarsko zboljšanje posredno občutno redukcijo njihove kupne moči, ker morajo z istimi prejemki plačevati življenjske potrebščine po višjih cenah. Ugotovljeno je:

1. Da je zrasla draginja od 1935. do danes za najmanj 30 % in kaže še vedno težnjo naraščanja.

2. Da so se leta 1937. izboljšali uslužbencem prejemki le za 3 do 8 % in to le aktivnim, upokojenim pa nič.

Z današnjimi plačami se komaj krijejo najnujnejši izdatki za golo preživljanje in za stanovanje. Za obleko, obutev, šolanje otrok, društveno in družabno življenje in za druge potrebe ne ostane ničesar. Kupna moč železničarjev je globoko pod minimom zato zadolževanje naglo narašča in je doseglo že stopnjo prezadolženosti. Ti dolgovi niso posledica razsipnosti, temveč segajo uslužbenci po tej pogubni »rešitvi« le v hudi stiski, v katero niso zašli po lastni krivdi.

Število železniškega osebja, ki ječi pod bremenom nezadostnih prejemkov, znaša v območju ljubljanskega železniškega ravnanstva:

L. C. Johnsson:

Rabelj

Čisto na vrhu premakljivega odra za snemanje je stal režiser Dubbs in skozi megafon kričal na množico vitezov v oklepih in vojščakov s čeladami na glavah, da je odmevalo po filmskem ateljeju kakor nebeški grom:

»Stoj! Še enkrat ves prizor! Tri sto zelenih, Jack, saj se plazite z vitezi preko dvigljivega mosta kakor stari Rockefeller, kadar opolnoči drsa v klobučevinastih copatah po hodnikih svojega dvorca, ne pa kakor razbojniški vitez. Zapomnite si: razbojniški vitez koraka, ne plazi se! Vi pa, nerode, tekate kakor navite lutke sem in tja. Še dvajsetkrat mi boste morali po stopnicah, da boste kar cviliili od utrujenosti. In vi, Vera, saj nimate niti pojma, kako se poljublja! Tako kakor poljublja Bobbyja, to je kvečjemu poljub novorojenčka srednje razvite razumnosti, ne pa poljub srednjeveške kurtizane. Bobby, držite se pa res tako, kakor da ste stoletni evnuh, ki je moral pogoltniti kisko kumaro! In temu pravi ljubezenska opojnost? Prava limonada! Še enkrat vse skupaj!«

Režiser je kar divjal od jeze. Čelo so mu pokrivalo kapljice potu. Odstavil je trobilo in si z roko popravil lase.

Spodaj, pred viteškim gradom so pomožni režiserji tekali naokoli in pripravljali ves prizor še enkrat. Brhek vitez in krasna plemkinja sta z vzdihom razklenila roke in se pripravila na nov objem. Pred dvigljivim mostom so se posamezni vitezi obupno trudili, da se vnovič skobacajo na svoje konje v oklepih.

Viteški grad, dvigljivi most, oklepi, obleke, vse je bilo pristno. Režiser Dubbs je bil pravi fanatik za pristnost dekoracije in slogovno pravilnost. Njegovi filmi so bili strahotno dragi, toda »Sunlight Film d. d.« je vedela, čemu ga je vzela v službo. Bil je mož, ki je vedel, kaj hoče.

V ozadju, že izven razsvetljenega polja, kjer se je vršilo snemanje, so se prepirali v pisani gneči zajtrkujoči vitezi in oprode, glumači, plemkinje in spletnice, da je bilo videti, kako se kar nič ne zavedajo razlike svojega stanu. Med njimi se je sprehajal igralec, ki je predstavljal rablja ob strani odličnega kneza v sijajnem kronanjskem plašču.

Rabelj je bil Bill Holger, mož Vere Krenskino, zvezdnice družbe Sunlight,

kralj je bil pa Robert Wank, veliki ljubljeneč občinstva iz Evrope. Holger je bil le srednjeversten igralec, ki so ga jemali v službo edinole zaradi žene, in ki je dobival vselej le vloge, v katerih se ni dalo dosti pokvariti.

Sprehajala sta se lepo po domače, medtem ko so ponavljali prizor, kjer nista imela nič posla. Zdelo se je, da je glavni režiser to pot malce prijaznejši, ker je takoj nato odredil, da so pričeli z novim prizorom, kjer so bili pa zaposleni tudi vsi drugi. Kričal je, divjal in klet kakor blaznež, ne, kakor dva pobesneta, in končno ukazal odmor.

Vera je stopila k možu, Dubbs se jima je pridružil in skupaj so odšli v oblačilnice, ki so bile precej daleč.

Dubbs je bil dobre volje, samo če je kdo hotel začeti pogovor o filmu, ki je bil ravno v delu, je kar odkimal. Ni si mnogo obetal od filma. Družba ga je sprejela proti njegovi volji in ga po dolgem obojavljanju šele pregovorila, da je prevzel režijo. Narediti je hotel iz njega, kar se je pač dalo, ni pa skrival svojega mnenja, da rokopisa skoraj ni mogoče v neumnosti prekositi.

Bila je to zelo krvava srednjeveška zgodba, kjer je kar mrgolelo umorov, in-

kvizijskih prizorov in usmrtitev. Prvotni naslov naj bi se bil glasil »Ljubezen razbojniškega viteza«. Dubbsu se je mudilo, da hitro konča neprijetno nalogo.

»Kar veselimo se že na to,« je dejal Hollgerju, »in komaj čakam, da svoji cenjeni gospe soprogi odsekate glavo.«

To naj bi se namreč zgodilo prihodnje jutro, s čimer bi bil film končan.

Vera se je zasmejala in rekla »Prav ljubezniv sodobnik ste, to veselje bi si bili lahko privoščili že danes, če bi bil Facher prej izgotovil voščeno glavo.«

Dubbs je pravkar hotel nekaj reči, ko so ga poklicali k telefonu. »New York vas nujno zahteva, Mr. Dubbs!« Odšel je k telefonu in zaprl za seboj vrata. Pogovor je bil že davno končan, on pa je stal še zmerom tam in si gladil lase. Telefonsko sporočilo ni bilo najprijetnejše, tako da je Dubbs potreboval precej časa, preden se je zbral in zapustil celico.

Ravnatelj in glavni delničar Rutters mu je sporočil, da je Sunlight Film d. d. pri kraju in da ima komaj še nekaj dni časa, da se reši — če se ne zgodi čudež. »Če nas »Ljubezen razbojniškega viteza« ne izreže, smo opravili,« je rekel Rutters.

a) aktivnih: nastavljenecv ca. 5100, pomožnega osebja ca. 400, delavcev ca. 5900, skupaj 11.400;

b) upokojencev, vdov in sirot ca. 5700.

Če se predpostavi, da vzdržuje od navedenega števila vsakdo samo še 2 rodbinska člana, dobimo ugotovitev, da je od zaslužka pri železnici oz. od pokojnine odvisnih najmanj 51.000 oseb, ali ca. 4 % vsega naroda.

V naslednjem podajamo kratek opis dejanskega današnjega stanja za posamezne vrste železničarjev.

A. Stanje nastavljenega osebja.

I. Zaslužki.

V primeru s predvojnimi znašajo sedanje plače pri uradnikih na višjih in srednjih položajih komaj tretjino, pri nižjem osebju malo več, kar se stopnjuje, čim nižja je kategorija in čim mlajši po letih službe je uslužbenec. Danes nima skoraj nihče eksistenčnega minimuma, zato se lahko že govori o bedi in pomanjkanju. Dandanes jedva shajajo le oni, ki imajo še posebne dohodka: zaslužek žene, lastno premoženje, podporo svojcev, podporo odraslih in preskrbljenih otrok itd., itd.

Navajamo dva žalostna konkretna primera.

1. Višji železniški kontrolor (ukazni uradnik), oženjen in oče dveh otrok v srednji šoli, nekadilec in abstinent, s prejemki I. draginjskega razreda, bruto 2780 din, ki ima še ugodnost 40 do 50 % nižje najemnine, ni-

ma sredstev, da bi posečal kavarne v svrhu čitanja revij in časopisov, še manj seveda, da bi bil nanje naročen. Izobčen je tako rekoč iz društvenega in družabnega udejstvovanja. Ne poseča gledališča, ne kina in nobene prireditve.

2. Železniški kontrolor (maturant) VII. položajne skupine, bruto zaslužek 2440 din, poročen in oče 2 šoloobveznih otrok (stanuje tudi v upravnem stanovanju, ki je cenejši), ima samo 2 obleki (delovno in 1 boljše, pred 4 leti novo), 1 par nizkih in 1 par zimskih čevljev, suknjo staro 12 let; žena si ni mogla nabaviti v zadnjih 3 letih niti kosa nove vrhnje obleke (predelava stare), v zadnji dobi je dobila par novih čevljev in še te na dolg. Ves luksusa tega kontrolarja obstoji v kajenju najcenejših cigaret in pa v redkih obiskih kina, in še to po znižani ceni.

V obeh primerih imata družini prav skromno hrano, čeprav sta soprogi — gospodinj — prav skrbni in varčni.

Ta dva primera pa nista izjemi, temveč pravilo! Navesti bi jih mogel še mnogo in celo z višjih položajev.

Če že višji kontrolor in kontrolor, ki spadata po svojem službenem položaju v vrsto višjih železniških uradnikov, ne moreta s svojo plačo kriti najnujnejših življenjskih potreb, kako težko šele zmaguje vso težo preživljanja uslužbenec nižje vrste in z večjim številom otrok, ki ima še nižjo plačo. (Dalje prih.)

L. A.: Poškodbe v službi in pokojnina

Znana je vsaj večini vseh drž. uslužbencev določba § 118. u. z., ki ureja odmero pokojnine v službi pone srečenim. Če se namreč civilni državni uslužbenec brez svoje krivde pri opravljanju svoje službe ali zavoljo te službe tako hudo poškoduje, da postane zaradi dobljenih ran ali poškodb za nadaljnje službovanje nesposoben, se mu sme priznati preko do tedaj že odsluženega časa še 10 let za pokojnino. Nesposobnost, se smatra, da je nastala tedaj, kadar poškodovani uslužbenec ne bi mogel več opravljati take službe, za katero bi se mogel po svojih kvalifikacijah in dotedanjem službenem položaju redno uporabljati. Tako priznanih 10 let se šteje tudi med tistih deset let efektivne službe, ki je po 1. odst. § 113. u. z. pogoj za pridobitev pravice do osebne pokojnine.

Oglejmo si, kako se v konkretnem primeru izvaja ta zakonska določba, ki je bila izdana gotovo z namenom, uslužbencu, ki se je pri izvrševanju svojih službenih dolžnosti onesposobil za nadaljnje službovanje, nuditi vsaj nekaj odškodnine s tem, da se mu s priznanjem 10 let službe preko dejanske že odsluženih vsaj nekoliko zviša pokojnina in s tem olajša obstoj.

Neki uradnik, ki je bil upokojen, je zaprosil finančno ministrstvo, naj se mu v smislu navedenega § 118. u. z. prizna za pokojnino še 10 let več, to pa na podlagi dejstva, da je izpolnil tam stavljeni pogoj, ker je kot aktivni drž. uslužbenec zbolel in mu je bil na temelju zdravniške komisije pregleda dovoljen bolezenski dopust.

To prošnjo je fin. ministrstvo zavrnilo. V odločbi navaja, da je bilo prošilcu v zadnjem letu njegove aktivne službe res dovoljenih skupno 8 mesecev dopusta zaradi zdravljenja. Na ta dejstva se prošilec sklicuje kot na dokaze, da je podan pogoj iz navedenega § 118. u. z. »Vendar to dovoljevanje dopusta zaradi bolezni ni pogoj iz § 118.,« izjava ministrska odločba v nadaljnjem, »kjer se po tem predpisu more drž. uslužbencu priznati za pokojnino še 10 let, če bi se brez svoje krivde pri kakem drž. poslu ali zaradi takega posla tako poškodoval, da je zaradi dobljenih ran ali poškodb postal nesposoben za nadaljnjo službo. Iz spredaj navedenega pa ni ugotovljeno, da je bil N. N. poškodovan pri državnem poslu in zavoljo dobljenih ran ali poškodb postal nesposoben za službo, vsled česar se mora imenovani s to zahtevo zavriniti. Končno pa, tudi če bi bili podani vsi pogoji iz § 118., u. z., je vendarle neumestna zahteva N. N., ki se sklicuje na zakonsko pravo, ker je uporaba navedenega predpisa predmet svobodne presoje upravnega oblastva in bi se tudi že zaradi tega zahteva imenovanega mogla zavrniti, tudi če bi izpolnjeval zakonske pogoje.« — Iz navedenih razlogov je fin. ministrstvo prošnjo za priznanje še 10 let službe zavrnilo.

Ne da bi se spuščali v kakršno koli presojo primera, kolikor se tiče prvega dela, t. j. vprašanja, ali je v tem primeru prošilec izpolnil pogoje iz § 118. u. z. ali ne, moramo vendar izjaviti pomisleke glede naziranja, da je

priznanje teh 10 let službe poškodovanemu uslužbencu popolnoma v svobodni presoji odločujočega upravnega oblastva. To stališče je sicer v fiskalnem interesu države razumljivo in se dá pogodi, dobesedni razlagi besedila dotične zakonske določbe tudi tako tolmačiti. Vendar se nam zdi, da je bil zakonodavčev namen prav gotovo ta, da v službi poškodovanemu uslužbencu zagarantira neko odškodnino oz. priznanje za njegovo zvesto izvrševanje službe. Izraz, ki ga uporablja ta predpis, da se uslužbencu sme priznati še 10 let, je razlagati gotovo utesnjevalno, tako da bi se mogla v primeru, kadar bi bili podani važni razlogi za to (n. pr. ob namerni poškodbi samega sebe ali ob izredno veliki malomarnosti oz. opustitvi potrebne pazljivosti), za dotičnega uslužbenca uporabiti § 118. u. z. izključiti. V splošnem pa, kjer ni takih utemeljenih pomislekov, se nam zdi, da bi bilo nujno potrebno, da se uporablja ta predpis tako, kakor je bil nedvomno zamišljen, namreč, kar se da liberalno.

Pripomnimo, da stoji državni svet pri razsojanju o sporih, ki se tičejo povsem sličnega primera, namreč § 146. u. z. (po katerem se sme poškodovani družini odmeriti pokojnina tako, da se prištejejo k službenim letom pokojnika še 10 let vplačevanja več), na nam nasprotnem stališču. Smatra namreč, da gre tod za predmet svobodne presoje upravnega oblastva. — Tudi za te docela slične primere mislimo, da moramo vztrajati pri svojem mnenju.

Bilo bi pa seveda nujno priporočljivo, da se besedilo obeh §§ 118. in 146. u. z. ob prvi prihodnji spremembi uradniškega zakona tako spremeni oz. tako jasno formulira, da ne bo v prihodnje nobenih dvomov več, kakšne pravice gredo poškodovanemu nameščencu oz. njegovi družini.

Vestnik

Opozorilo! Vsem, ki nam doslej poslanih 3 števil listov še niso vrnil, pošiljamo tudi to, ker moramo smatrati, da žele list obdržati. Prosimo jih, naj nam naročnino kar najprej nakažejo, da ne nastane zastanek v pošiljanju lista. Kdor ga pa le ne bi hotel naročiti, naj ga blagovoli vsaj vrni.

Posnemajte! Iz Maribora smo prejeli od zvestega naročnika, državnega upokojenca naročnino, zraven pa 5 din kot prispevek za tiskovni sklad. Hkrati nam je ta stari prijatelj lista sporočil naslov novega naročnika, ki ga je pridobil. V pismu, ki nam ga je poslal, pa piše: »Pripomnim, da se mi kar čudno zdi, da imate tako slabe plačnike in z znatnimi zaostanki. Tu se pač jasno vidi, kako malo uvidevnosti imajo, saj stane list mnogo denarja. Te zamudnike sicer večkrat ostro prijemate, pa še premalo za tako malomarno ravnanje nasproti listu. Pri malo stanovske zavesti in dobre volje bi pač mogel vsakdo zmagati to malenkostno naročnino.« Z zadoščenjem in zadovoljstvom objavljamo te vrstice, ki dokazujejo, da je med našimi starejšimi stanovskimi tovariši, ki s svojimi pičlimi pokojninami ne živijo ravno predobro, vendar še mnogo zavednih in požrtvovalnih idealistov. Naj bi si vsi, ki se jih tiče, vzeli za vzgled primer tega tovariša in tudi sami storili tako!

Nova grobova. Dne 8. febr. je v visoki starosti umrl v Celju, 87 let star, upokojeni šolski upravitelj Peter Wudler. Blagi

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

kreditna zadruga državnih uslužbencev
v Ljubljani

ima svoj

64. redni občni zbor

v torek, dne 7. marca 1939., ob 19.30 uri
v beli dvorani hotela »Union«
v Ljubljani.

Zborovalni red:

1. Konstituiranje občnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora o delovanju in o letnem računu 1938. s predlogom o razdelitvi čistega dobička.
3. Poročilo nadzorstvenega odbora o delovanju in o letnem računu za leto 1938. s predlogom o razrešnici.
4. Čitanje poročila Zveze nabavljalnih zadrug o izvršeni reviziji.
5. Odobrenje letnega računa za l. 1938. in podelitev razrešnice upravnemu odboru.
6. Določitev višine, do katere se sme zadruga zadolžiti.
7. Določitev višine, do katere sme zadruga prejemati hranilne vloge.
8. Določitev višine, do katere sme zadruga odobriti posojila članom.
9. Rešenje pritožb in predlogov, ki se morajo pisмено sporočiti upravnemu odboru vsaj 8 dni pred občnim zborom.
10. Dopolnilne volitve.
11. Slučajnosti.

Če ne bo občni zbor ob 19.30 sklepčen, bo pol ure pozneje v istih prostorih za rešitev istega zborovalnega reda nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število prisotnih zadržnikov. Letni račun je na vpogled med uradnimi urami v zadrugi pisarni, Gajeva ul. 9.

UPRAVNI ODBOR.

Dubbs je vedel, da ta film ne bo dosegel posebnega uspeha. »No, prav,« si je po dolgem premišljevanju končno dejal, »bomo pa spet znova začeli!«

Dubbs je že petkrat znova začel in je bil že malce preveč utrujen, da bi še enkrat pričel od kraja, toda tega si zdaj ni smel priznati. Ko je zapustil telefonsko celico, je stopal kakor da je malce bolehen in roke mu niso tako divje opletale, kakor navadno, v očeh mu je pa čudno žarelo. Ta blesk je minil šele, ko si je z roko pomel oči. Mirno in določno je odredil vse potrebno za popoldne, naročil kakor navadno, samo malo tiše, vse kar je bilo treba naročiti za prihodnji dan — in vse je šlo kakor zmerom, samo da se mu je zdelo, da se poslavlja.

Popoldne je šel Dubbs, malo preden so se pričela snemanja, naglo v oblačnico, kjer se je hotel še razgovoriti z Wankom. V njegovi garderobi ga pa ni našel. Ko je šel mimo Verine sobe, se mu je zdelo, da sliši Wankov glas. Naglo je odprl vrata in ga hotel poklicati: toda prav tako hitro je vrata spet tiho priprl. Čeprav mu ni bilo do šal, si le ni mogel zatreti ugotovitve, da se je dopoldne pri snemanju zmotil. Vera zna poljubljati.

Ko je zavil okrog vogala, se je skoro

zadel ob Verinega moža, Billa Holgerja, ki ga je vprašal, kje je Wank. »Kaj jaz vem!« je dejal Dubbs in mirno odšel.

»Ubogi dečko,« si je mislil nato, »tako rad ima ženo in je dober, ljubezniv fant. Kaj ji je le neki zavdala ta suha filmska opica!« —

Prihodnji dan so pripravili zadnje stvari za poslednji prizor. Morišče, trg starega angleškega mesta, vse, prav vse do zadnje kljuke so do skrajnosti točno posneli po natančnih in dragih vzorcih, če izvirnih predmetov ni bilo mogoče dobiti. Rabljev meč, ki ga je imel vihteti krvnik Williams, je bil pa nedvomno pristen in je zanj romalo lepo število težkih dolarčkov na Angleško.

Edini inventarni komad za ta prizor je bila čudovito modelirana Verina glava, da je ni bilo mogoče narediti pristnejše. Po obglavljenju naj bi padla s klade, potem ko naj bi rabelj po zamahu počakal toliko časa, dokler ne bi glave lepo položili na pravo mesto.

Dubbs je na svojem snemalnem ogrodu kričal, da je bil že ves hripav, in urejal prizor, ki so ga morali ponavljati in še enkrat ponavljati, dokler končno niso lahko začeli zares.

»Morebiti je to tvoj zadnji film,« si je žalostno dejal, ko je tropa biričev vlekla na smrt obsojeno k odru. »Zdaj se bom pa moral spet s tem tepecem Holgerjem prepirati, preden bo razumel, kako srepo mora gledati rabelj.«

Že je pričel Bill Holger, krvnik Williams iz filma. Režiser ga je samo pogledal in takoj mignil operaterju: »Pričnite!« Holger je dobro igral, dosti bolje kakor si je mislil. Gledal je divje in porogljivo in kretal se je svečano in odlično.

Rablji so privezali Vero k surovi kladi. Resno je pristopil neki možak z dolgim pišanjem v rokah in pričel nekaj brati. Nato je stopil vstran. Oboroženi vojščaki so s sulicami in meči odirali ljudstvo, ki se je gnetlo v bližino. Prišel je tudi že rabelj, široko pristopil h kladi, oprt ob orjaški krvnikov meč, in mu s strah vzbujajočo kretajo poskusil ostrino.

Končno je z velikim zamahom vzdignil meč. Toda namesto, da bi prenehal v zamahu in počakal, da se skotali ponarejena glava s klade, kamor naj bi položili oblečeno lutko, je Bill Holger zvezani zločinki s silnim udarcem odsekal glavo.

Glava se je zares skotalila s klade. Pristna groza se je zagrebla v lica vsem in

pristna kri je kapljala s krvnikov meča, ki očitno ni bil narejen za vlogo statista. —

Film so pozneje, ko je bil proti morilecu Holgerju končan proces, ki je vzbudil toliko prahu, preimenovali v »Rabelj«.

Billa Holgerja so morali na podlagi izvida psihiatrov oprostiti, ker so ga spoznali za popolnoma blaznega. Med vso obravnavo se je neprestano smejal in se še zdaj smeje. Varujejo ga v blaznici, kjer se neprestano smeje.

Med obravnavo je neka priča izpovedala, da je Billa Holgerja slišala prvokrat tako smejati se, ko je prišel pravkar iz oblačilnice svoje žene. To je bilo dan pred umorom.

Režiser Dubbs je še zmeraj pri »Sunlight Film d. d.«. Film »Rabelj« je kar trenutno pomagal družbi iz vseh zadrž. Saj je bil to prvi filmsko točno posnet umor. Skratka, film, v katerem je bilo vse do konca pristno.

Režiser Dubbs je pa človek, ki se ne more več smejati. Ne more se več naučiti smejati se, čeprav se vsak mesec pelje v St. Louis, kjer sedi v umobolnici po dve uri pred nekim možem in ga neprestano ogleduje, ta pa ne dela nič drugega, kakor da se brez prenehanja smeje.

Za rešitev dobrotelčnih ustanov. »Učiteljski tovariši« poročajo, da so zastopniki raznih naših in drugih dobrotelčnih ustanov, kot so pogrebni skladi, bolniška podpora društva itd., zadnji čas osebno izročili spomenico, ki jo objavljamo v obširnem izvlečku v današnji številki, gg. banu, ljubljanskemu županu, zastopniku knezoškofa in raznim drugim odličnim osebnostim. Povsod so prejeli zagotovilo za moralno podporo. Dogovorjeno je bilo, da se v najkrajšem času zbere iz naše in drugih banovin večja deputacija v Beogradu, kjer bo poskusila na vseh odločujočih mestih pojasniti dejanski položaj, predvsem prepričati odločujoče, da naše samopomoči niso podjetja trgovskega značaja, katerim je ta pravilnik prav za prav potreben in koristen. V odposlanstvo bo za učiteljske samopomočne ustanove poslalo učiteljsko gg. M. Kumlja in Iv. Kocijančiča. V Beogradu so mnogi poslanci in senatorji že obljubili pomoč, ker so med njimi mnogi, ki bi bili kot člani takih ustanov sami hudo prizadeti. O uspehu odposlanstva bomo poročali.

Hranilni in posojilni konzorcij, kreditna zadruga drž. uslužbencev v Ljubljani, ima 64. redni občni zbor v torek, 7. marca t. l., ob polu 20. uri. Zborovanje bo v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Dnevni red glej v današnjem oglasu!

Za novi sodniški zakon. Novi justični minister dr. V. Ružič je službeno obiskal beograjsko kasacijsko sodišče, kjer ga je predsednik naprosil, naj kar najprej izroči parlamentu predlog sodniškega zakona, ki je bil že zdavnaj izdelan in v načelu sprejet. Nujna potreba je, da se z novim zakonom o sodnikih dokončno uredi vprašanje sodniške stalnosti, nepremestljivosti in njihovega gmojnega položaja. Minister je obljubil, da bo vse storil, da bo ostalo sodstvo na dosedanji višini in da bo ugodeno upravičenim zahtevam sodnikov.

»Naš Glas« in njegovi odmevi. Članek »Profesor in njegove učne ure«, ki ga je objavil naš list dne 15. decembra 1938. v zadnji lanki številki, je prinesla celjska »Nova doba« dne 27. januarja.

Nov delavski pravilnik. Za delavce, nameščene pri drž. železnicah, je pripravljen nov pravilnik, in se nahaja zdaj zaradi podpisa pri fin. ministru. Po tem pravilniku bi se dohodki železniškega delavstva zvišali približno za 50 milijonov dinarjev. Po poročilih železničarskih listov so ravno slovenski delavski zastopniki kategorično odklonili novi pravilnik, ker bi se z njim delavske pokojnine močno poslabšale. Zato pravilnik, ki naj bi bil uveljavljen že začetek tega leta, doslej še ni bil objavljen.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna J. O. S. REICH.

Prošnja dobrim srcem. Na ta poziv je prejel uredništvo našega lista razen že objavljenih še sledeče zneske, namenjene častitljivemu starčku g. Janezu Maroltu, upokojenemu davč. izvrševalcu v Kostanjevici na Krki. Uslužbenci davčne uprave za mesto Ljubljano so zbrali 180 din, konceptni in nekateri drugi uradniki ljubljanske finančne direkcije pa 248 din, torej z zadnjic naznanjenimi 140 din, ki jih je poslal g. dv. svetnik Bonač, skupaj 568 din, ki smo jih že odposlali na Maroltov naslov. Od istega smo prejeli iskreno zahvalo. Iz pisma, pisanega v njegovem imenu, navedemo samo zaključni stavek: »Neskončno do brotni nebeški Oče naj povrne vsem darovalcem za vse meni izkazane dobrote tisočkrat že tu na zemlji, po njih smrti pa z obdarovanjem nebeških sladkosti.«

Obveščamo, da so dospele velike pošiljke modnih tkanin za pomladna oblačila in priporočamo ogled in nakup v manufakturi Novak na Kongresnem trgu.

Upokojenec

Otroci in rodbinska pokojnina. Po § 147. u. z. gre rodbinska pokojnina ženi in zakonitim otrokom aktivnega ali upokojenega drž. nameščenca, ki je do smrti vplačeval v uradniški pokojninski sklad. Pokojnino izgubi vdova: če izgubi državljanstvo; če je obsojena zaradi zločina in bi zaradi obsodbe uslužbenec sam izgubil osebno pokojnino; če sprejme državno službo ali dobi državno ali sicer javno ustanovo; če se omoži ali če vstopi v samoupravno službo, ki daje pravico do pokojnine. Otroci pa izgube pravico do rodbinske pokojnine zaradi istih razlogov; sinovi pa, ko postanejo polnoletni. Če se pa redno in dokazano uspešno šolajo, ali če so pri vojakih v kadroški službi, jo dobivajo izjemoma do dovršenega 23. leta starosti. Isto velja tudi če postenejo nesposobni za delo in pridobivanje, kar je treba komisijsko ugotoviti, toda le, če je ta nesposobnost nastopila že pred dovršenim 23. letom starosti in če nimajo za vzdrževanje lastnih sredstev. — Hčere dobivajo torej pokojnino po starših do smrti, če se prej ne omože, in sicer ne glede na morebitne druge dohodke. Vse to

pa velja samo za otroke tistih uslužbencev, ki so ali kot upokojenci ali kot aktivni dočakali 1. april 1931., ko je stopil v veljavo sedanji uradniški zakon.

Prenos pokojnine. Če se upokojenec za stalno preseli na ozemlje kake druge banovine, mora preselitev pravočasno že vnaprej naznaniti tisti finančni direkciji, od katere je doslej prejemal pokojninske prejemke. Direkcija nato sporoči preselitev fin. ministru, ki odredi, da bo upokojencu začela izplačevati pokojnino tista finančna direkcija, ki je pristojna za novo upokojenčev bivališče. Prenos pokojnine traja delj časa, zato je nujno priporočiti upokojencem, ki se nameravajo preseliti, naj to kar najprej sporoči svoji finančni direkciji, sicer se jim utegne zgoditi, da bodo morali na novem bivališču dolgo čakati na izplačilo. Naznanilo preselitev in prepis pokojninske odmerne odločbe sta oproščena takse. Redoma drugih listin ni treba predlagati, ker jih morajo fin. direkcije preskrbeti same, seveda če jih imajo. Pri starejših upokojencih, ki so že dolgo upokojeni, pogostoma teh listin ni več.

Posmrtni sklad ljubljanskih upokojencev. Znano je, da ima Banovinsko društvo državnih in samoupravnih upokojencev v Ljubljani tudi svoj lastni posmrtni sklad. Za pristop ni starostne omejitve. Ob vstopu se plača vpisnina, ki znaša do 60. leta starosti 20 din, kasneje pa se zviša do največ 90 din. Člani plačajo na mesec 10 din članarine. Reden član more postati vsak državni ali samoupravni upokojenec in pa vdove družvenih članov. Izredni člani so pa lahko žena in otroci družvenih članov,

prav tako pa tudi aktivni državni in samoupravni uslužbenci in njihove žene ter tudi sirote rednih in izrednih članov. Po šestmesečnem članstvu znaša posmrtnina 500 din, po enem letu 1000 din itd. Posmrtni sklad je začel delovati 1. aprila 1938. in je imel konec minulega leta 229 članov. Od teh 191 rednih, 38 izrednih. Moških članov je bilo 109, ženskih pa 120. Ljubljancev 118, izven Ljubljane stanujočih pa 111. Lani ni noben član sklada umrl. Sklad je imel konec leta 1938. premoženja 25.980 din.

Iz organizacij

Zborovanje sodnikov. Začetek februarja je imela ljubljanska sekcija Društva sodnikov kraljevine Jugoslavije izreden občni zbor, ki se ga je udeležilo zelo veliko število članov. Predmet zborovanja je bil predlog za delno spremembo pravil, ki je postala nujna zaradi novega pravilnika o človekoljubnih ustanovah. Društvo namreč izplačuje po smrti članov njihovim svojcem posmrtnino, ki je znašala doslej po 12.000 din. Za vsak smrtni primer plačajo člani po 25 din, članov ima pa društvo 358. Po potrebi daje društvo članom tudi posojila. Zaradi novega pravilnika je pa vse to dobrodelno delovanje društva ogroženo. Zato se je Društvo sodnikov pridruživši vsem ostalim stanovanjskim in strokovnim dobrodelnim ustanovam, ki so sklenile uporabiti vsa sredstva, da izposlujejo preklic oz. temeljito spremembo zadevnega pravilnika. Na zborovanju so zelo natančno obravnavali vsa ta vprašanja in končno z ogromno večino sprejeli predlog društvenega odbora, ki ga je stavil tajnik dr. Štrukelj. Uspelo zborovanje je na to predsednik dr. Štempihar zaključil.

Jubilej društva železniških uradnikov. Dne 5. februarja je imel ljubljanski pokrajinski odbor Združenja železniških uradnikov občni zbor, ki je bil zaradi jubileja 30 letnice društvenega delovanja posebno dobro obiskan in svečan. O podrobnostih zborovanja bomo poročali prihodnjic, za danes ugotovimo le, da so zborovalci sklenili, naj se ustanovi poseben stavbni od-

sek, ki bo imel nalogo, izdelati podrobne načrte za dom železniških uradnikov v Ljubljani.

Iz poštarske organizacije. Na zadnji seji odbora ljubljanske sekcije Združenja uradnikov p. t. t. stroke, je poročal predsednik N. Šturm o seji glavnega odbora v Beogradu, v kateri smo že poročali in objavili prvi del resolucije. Iz predsednikovega poročila podajamo nekaj odlomkov. Na tej beograjski seji je postalo jasno, da pri ustanovitvi klubov ne gre samo za grupiranje političnih somišljenikov, temveč za načrt, da se zrušijo dosedanje strokovne organizacije. To dokazuje dejstvo, da se v klube ne sprejemajo samo moški, ki so edini lahko člani političnih strank, temveč tudi poštne uslužbenke. Započetniki ustanavljanja klubov so ljudje, ki jim je organizirano poštno uradništvo odreklo zaupanje. Ni dvoma, da gre v prvi vrsti za osebe, ne koristi. Združenje p. t. t. uradnikov daje članom popolno svobodo glede političnega prepričanja, je pa proti zastopanju interesov članstva po političnem prepričanju. Strokovna organizacija enako varuje koristi vseh članov ne glede na njihov svetovni ali politični nazor. — Na predsednikov poziv so vsi člani odbora odobrili stalščice organizacije, izraženo v komunikativni osrednjega odbora.

Železničarski ples v Ljubljani. Na pusti torek, dne 21. t. m., bo v vseh prostorih Tabora maskarada in ples UJNB. Igrala bosta godba Sloge in jazz. Vstopnina 10 din za osebo.

Socialna politika

Zaščita stanovanjskih najemnikov. Zadnje čase je opaziti, da se med stanovanjskimi najemniki pričena gibanje za ožvitev samopomočne akcije. V raznih krajih se ustanavljajo društva stanovanjskih najemnikov, ki naj bi delovala po enotnem načrtu, da se z zakonom uredi vprašanje stanovanjske zaščite v naši državi. Najemnine so veliki večini stalno nameščenih uslužbencev, zlasti državnih, hudo breme, ki je zlasti ob naraščajoči draginji postalo že neznosno. Znižanje stanovanjskih najemnin je zato nujno potrebno, prav tako kakor sploh uvedba zaščite gospodarsko šibkejših najemnikov stanovanj.

Nadzorovanje dobrotelčnih društev v Zagrebu. Zagrebški »Jutarnji list« je objavil poročilo, da so se zadnji čas slišale mnogoštevilne pritožbe o delu raznih ondotnih dobrotelčnih društev. Nekatere teh pritožb so bile upravičene, druge pa ne. Zato je banska uprava odredila, da bodo morala vsa dobrodelna društva voditi posebne knjige, ki bodo morale biti vselej banski upravi pripravljene na pregled. »Verjeti je, da se bo tako prineslo več reda v človekoljubno delavnost v mestu Zagrebu,« zaključuje navedeni list svoje poročilo.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000 — vsem javnim nameščencem po 7% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvu.

Kralj. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ

Telef. 2673

LJUBLJANA DELIKATESE
SKRBNJA POSTREŽBA! SPECERIJA

Najnižje cene
Sveže blago!

Vaši otroci se uče na gosli po tujih šolah, ker ne veste, da dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in Mariboru izvrstno šolo prof. Karla Pahorja: Sto narodnih napevov. Šola sestoji iz 5 zvezkov. Obsega početne vaje za prvence, ima pa tudi v zadnjem zvezku težje vaje. — Vseh pet zvezkov stane le 60 din. — Ne kupujte tuje blago, ker je domače še boljše!

Priporočamo trdko

M. TIČAR

LJUBLJANA
za nakup pisarniških
in šolskih potrebščin

Odlično!

boste oblečeni če kupite za pomlad

novosti za obleke, plašče kostume itd.

v naši najboljše sortirani trgovini po

znano ugodnih cenah.

MANUFAKTURA NOVAK

Ljubljana, Kongresni trg

— > p r i n u n s k i c e r k v i < —

Žaduga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin c. z. z. a. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 • Telefon št. 4421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovariši!

Državni uslužbenci! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.